

Įžvalgos

Mokesčių pasikeitimai 2010

Apžvalga

2010 m. kovo 2 d.

Nebeskaiciuojamas pelno mokestis prie pajamų šaltinio

Nuo 2010 metų pradžios Lietuvos įmonė, išmokėdama palūkanas tam tikrose užsienio valstybėse įsteigtoms bendrovėms nebeišskaičiuoja pelno mokesčio prie pajamų šaltinio. Šios nuostatos tikslas yra pagerinti Lietuvos įmonių skolinimosi galimybes tokiu metu, kai Lietuvoje skolinimasis gana sudėtingas ir brangus.

Ši teisės norma galioja tais atvejais, kai paskolą suteikia užsienio įmonės, įregistruotos Europos Sąjungos valstybėse narėse, Norvegijoje, Islandijoje ir Lichtenšteine, taip pat šalyse, su kuriomis Lietuva turi sudariusi dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartis.

Naujas pelno mokesčio tarifas

Kalbant apie nuo 2010-ųjų įsigaliojusius pelno mokesčio pakeitimus, žinoma, kad ryškiausias iš jų yra 15 procentų pelno mokesčio tarifo sugrąžinimas. Taip tarsi pripažinta klaida, padaryta 2008 metų pabaigoje 5 procentais padidinus šį tarifą iki 20-ies.

Dar vienos klaidos ištaisymas yra susijęs su plačiau galiojančios dalyvavimo išimties taisyklės grąžinimu. Tai reiškia, kad bet kuri įmonė, ilgiau nei 12 mėnesių valdanti 10 ir daugiau balso teisę suteikiančių akcijų procentų, neapmokestina gautų dividendų. Praėjusiais 2009 metais šių nuostatų galiojimas tam tikrais atvejais buvo apribotas ir, jei dividendus išmokanti įmonė naudojosi viena iš Pelno mokesčio įstatyme nustatytų lengvatų, leidžiančių neapmokestinti viso ar dalies pelno, išmokamiems dividendams dalyvavimo išimtis negaliojo. Taigi šiuo metu, po minėtojo pakeitimo įsigaliojimo, dažniais atvejais yra galimas gauto pelno apmokestinimas tik viename lygyje, t.y. tik įmonės akcininko - fizinio asmens rankose.

Mikroįmonių lengvata

Nuo 2010 metų įsigaliojo nauja lengvata, pagal kurią nepriklausomai nuo įmonės teisinės formos, jei yra įgyvendinami tam tikri kriterijai, yra galimybė taikyti 5 procentų pelno mokesčio tarifą. Šie kriterijai siejami su vidutiniu darbuotojų skaičiumi įmonėje per metus, o tai reiškia, kad jų negali būti daugiau nei 10. Taip pat reikalaujama, kad pajamos per metus neviršytų pusės milijono litų.

Mokestinių nuostolių perdavimas

Nuo 2010 metų įsigaliojęs mokestinių nuostolių perdavimas yra taip pat naujiena Lietuvos mokesčių sistemoje. Tam, kad įmonė pasinaudotų tokia galimybe, turi būti įgyvendinamos kelios sąlygos, susijusios su laikotarpiu, kurį mokestinių nuostolių perdavime dalyvaujančios bendrovės yra įmonių grupėje, ir su motininės įmonės turimu akcijų skaičiumi atitinkamose bendrovėse. Perdavimas gali vykti iš motininės bendrovės į dukterinę ir atvirkščiai, arba net tarp seserinių bendrovių.

Mokesčių perdavimas gali būti taikomas tik 2010-aisiais ir vėlesniais laikotarpiais sukauptiems mokestiniams nuostoliams.

Pažymėtina, kad nuostolių perdavimas galimas į ar iš Europos Sąjungoje įsteigtų tos pačios įmonių grupės bendrovių. Tačiau tai anaipol nereiškia, kad galima pasirinkti, kur perkelti mokestinius nuostolius. Toks atvejis įmanomas tik tuomet, kai pagal užsienio šalies vietos įstatymus sukauptų mokestinių nuostolių panaudoti nebeįmanoma, kaip kad pavyzdžiui būtų užsienio įmonės likvidavimo atveju.

Iš prekybos vertybiniais popieriais sukaupti nuostoliai gali būti sudengiami tik su tos pačios rūšies pelnu.

Pelno mokesčio įstatymo pakeitimai numato tam tikrus mokesčių nuostolių perdavimo apribojimus:

- Įmonė, turinti mokesčinę nepriemoką, negalės perduoti mokesčių nuostolių kitai įmonei;
- Taip pat įmonė negalės perduoti mokesčių nuostolių, jeigu apmokestinamojo pelno apskaičiavimo už tą mokesčių laikotarpį atveju ji pelno mokesčio nemokėtų dėl jai taikytinų lengvatų, t.y. 0 proc. mokesčio tarifo taikymo arba atleidimo nuo mokesčio mokėjimo.

PVM pasikeitimai

2010 metų Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo pakeitimai daugiausia yra susiję su naujomis Europos Bendrijų direktyvomis. Pakeitimų tikslas buvo supaprastinti paslaugų teikimo vietos taisykles dar labiau pabrėžiant principą, kad apmokestinimas turi būti ten, kur yra vartojimas.

Pagrindiniai pakeitimai siejami su sandoriais verslas verslui (B2B). Šiuo atveju pagrindinė taisyklė visiškai pakeičiama ir laikoma, kad paslaugų teikimo vieta apmokestinamam asmeniui yra ten, kur įsikūręs pirkėjas.

Verslas vartotojui (B2C) sandoriuose esminių pakeitimų nėra – čia lieka galioti taisyklė, teigianti, kad paslaugų teikimo vieta yra ten, kur įsikūręs paslaugų teikėjas.

Taigi pakeitimai labiausiai paveiks tarpininkavimo, pervežimo tarp valstybių narių, kilnojamų daiktų aptarnavimo ir panašių paslaugų teikimo apmokestinimą. Akivaizdu, kad įsigaliojus šiems pakeitimams gerokai padaugėja paslaugų, kurios apmokestinamos taikant taip vadinamą „atvirkštinio apmokestinimo“ mechanizmą.

Kiti pakeitimai Pridėtinės vertės mokesčio srityje yra susiję su šio mokesčio grąžinimo mechanizmu. Bandoma įdiegti naują sistemą, kai norintys susigrąžinti šį mokesčių iš kitos valstybės narės, galės kreiptis į savo šalies Mokesčių administratorių, kuris įvertins pateikiamus dokumentus ir savo ruožtu susisieks su konkrečios valstybės Mokesčių administratoriumi dėl šio mokesčio grąžinimo.

Kalbant apie naujienas pridėtinės vertės mokesčio srityje verta paminėti ir kitas naujienas, kaip pavyzdžiui, apmokestinamojo asmens sąvokos praplėtimą. Nuo 2010 metų pridėtinės vertės mokesčio mokėtojais galės registruotis juridinio asmens statuso neturintys investiciniai fondai. Kita naujiena – galimybė pasirinkti skaičiuoti pridėtinės vertės mokesčių nuo avanso. Be to, įmonės kaip veiklos pardavimas nebėra laikomas pridėtinės vertės mokesčio objektu, o tai gerokai supaprastina prieš tai galiojusį apmokestinimą.

Fizinių asmenų apmokestinimas

Nuo 2010 metų fiziniams asmenims išmokami dividendai nebėra privalomojo sveikatos draudimo įmokų objektas, o tai reiškia, kad apmokestinimo našta dividendams 2010 metais bus 20, o ne 26 procentai.

Tokia pati taisyklė galioja ir kitoms pasyviosioms pajamos, pavyzdžiui, nekilnojamojo turto nuomai ir kitoms. Tokios rūšies pajamų apmokestinimas bus nebe 21, o 15 procentų.

Automobilių apmokestinimas

Po ilgų diskusijų nuo 2010 metų įsigaliojo nauja įmonės automobilių, naudojamų asmeniniais tikslais, apmokestinimo tvarka. Kadangi praėjo mažai laiko nuo nuostatų įsigaliojimo, kol kas būtų mažai praktinių pastebėjimų, tačiau reiktų atkreipti dėmesį į keletą aspektų.

Pirmiausia, reikia įvertinti, ar darbuotojas, naudodamas įmonės automobilį, gauna pajamų natūra. Tuo atveju, jei automobilis naudojamas tik verslo reikalais, pajamų natūra nėra, taigi – neiškyla apmokestinimo klausimas. Taip gali būti tuomet, kai darbuotojas, naudodamasis įmonės automobiliu asmeniniams reikalams, sumoka darbdaviui rinkos kainą už naudojimąsi.

Pažymėtina, kad Valstybinės mokesčių inspekcijos teigimu, jeigu įmonės automobiliu važinėjama tik į darbą ir iš darbo (pavyzdžiui, nevykstant pietauti ar kitais su darbu nesusijusiais tikslais), tai nėra vertinama kaip automobilio naudojimas asmeninėms reikmėms, todėl nėra ir pajamų natūra. Vis dėlto lieka neaišku, kokiomis priemonėmis Mokesčių administratorius nustatys, ar automobiliu važiuojama pietauti, ar į namus ar dar kitais tikslais.

Kai nusprendžiama, kad darbuotojas vis dėlto naudoja automobilį asmeniniais tikslais ir darbdavys negauna rinkos kainos už tai, laikoma, kad darbuotojas gauna pajamų natūra. Jų dydis nustatomas dviem būdais:

Pirmasis būdas yra įvertinti, kokia būtų analogiško automobilio nuomos kaina rinkoje (šiuo atveju kalbama apie veiklos nuomą), taip pat atsižvelgti į laiką, kurį automobiliu važinėjama asmeniniais tikslais. Gautas rezultatas laikytinas pajamomis natūra, apmokestinamomis kaip ir darbo užmokestis. Pasirinkus šį būdą, degalų suvartojimas asmeniniais tikslais turėtų būti įvertinamas ir apmokestinamas atskirai.

Antrasis būdas siejamas su automobilio rinkos verte tam tikrą mokestinio laikotarpio dieną. Ši vertė yra dauginama iš teisės akte numatyto koeficiento – 0.75% ir gautas rezultatas yra apmokestinamas. Pažymėtina, kad Mokesčių administratorius išreiškė savo poziciją, kad toks procentas taikomas tuomet, kai darbuotojas naudodamasis automobiliu, įmonės sąskaita pilasi degalus. Jeigu degalų kainą toks asmuo dengia pats – taikomas šiek tiek mažesnis procentas – 0.7%.

Abiem atvejais apskaičiuota pajamų natūra vertė apima automobilio eksploataavimo, draudimo, plovimo ir panašias išlaidas.

Kaip minėta anksčiau, apskaičiuotas pajamų natūra dydis apmokestinamas kaip darbo užmokestis, o tai reiškia, kad administravimo prievolė tenka darbdaviui, o ne darbuotojui. Kaip darbuotojas vėliau kompensuoja už jį darbdavio sumokėtus mokesčius – tai jau atskiro susitarimo dalykas.

Pastaba: ši apžvalga yra tik informacinio pobūdžio ir negali būti laikoma teisiškai įpareigojančia išvada. Dėl oficialių komentarų prašome kreiptis į „Deloitte“ vyresniąją mokesčių konsultantę Vaidą Balsevičiūtę tel.: +370 5 255 3000 arba el. paštu: vbalseviciute@deloittece.com.